

Štukljeva cesta 44, 1000 Ljubljana

T: 01 369 77 00

F: 01 369 78 32

E: gp.mddsz@gov.si www.mddsz.gov.si

Številka: EVA: 2019-2611-0001
Ljubljana, dne
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ in 29/17) – skrajšani postopek
1. Predlog sklepov vlade:
<p>Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na ..... seji dne ..... sprejela naslednji sklep:</p> <p>Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu EVA 2019-261-0001 in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku.</p> <p style="text-align: center;">Stojan TRAMTE GENERALNI SEKRETAR</p>
Prejmejo:
<ul style="list-style-type: none">
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
<p>Predlagamo obravnavo in sprejem predloga zakona po skrajšanem postopku v skladu s prvim odstavkom 142. člena Poslovnika Državnega zbora, saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona, izključno zaradi prenosa evropskega pravnega akta v slovenski pravni red. S predlogom zakona se uvaja pravna podlaga, s katero se prenašajo določbe 8. in 9. člena Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtve kaznivih dejanja ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ. S prenosom navedenih členov bo zagotovljeno izvajanje navedene direktive z vidika oblikovanja</p>

ustrezne in dostopne mreže podpornih storitev za žrtve kaznivih dejanj in njihove družinske člane ter zagotavljanja ustreznih podpornih storitev.

Republika Slovenija je s strani Evropske komisije že leta 2016 prejela opomin zaradi neprenosa navedene direktive v slovenski pravni red. Evropska komisija navedb pravne ureditve zaščite žrtve kaznivih, ki so bile posredovane kot odziv na opomin, ni smatrala za ustrezne. Zato je Evropska komisija novembra 2018 posredovala obrazloženo mnenje, z zahtevo za takojšen ustrezen prenos direktive v slovenski pravni red. Republika Slovenija je zaprosila za podaljšanje roka za prenos direktive v slovenski pravni red, predvsem z argumentom, da je potrebno izvesti celoten zakonodajni postopek. Podaljšanje roka je Evropska komisija odobrila, tako da je rok za prenos direktive v slovenski pravni red 9. april 2019.

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- Barbara Tiselj, v.d. generalne direktorice
- Špela Isop, namestnica direktorice
- Jana Lovšin, sekretarka

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

/

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica
- Breda Božnik, državna sekretarka
- Tilen Božič, državni sekretar
- mag. Barbara Tiselj, v.d. generalne direktorice
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice
- Jana Lovšin, sekretarka

5. Kratek povzetek gradiva:

Spremembe in dopolnitve Zakona o socialnem varstvu, so potrebne za ustrezen prenos člena 8. in 9. Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtve kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ v slovenski pravni red.

Zato uvajamo novo socialno varstveno storitev – podpora žrtvam kaznivih dejanj, ki bo umeščena med obstoječe socialno varstvene storitve, ki se zagotavljajo v okviru delovnih nalog centrov za socialno delo. Z novo socialno varstveno storitvijo se zagotavlja splošni del podpore, kot jo predvideva evropska direktiva, medtem ko se bodo specialistične storitve, kot jih predvideva evropska direktiva, razvijale še naprej v okviru socialno varstvenih programov.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	DA
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	DA

f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
----	--	----

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu

	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				

II. Finančne posledice za državni proračun

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
MDDSZ	2611-11-0023: Izvajanje soc.varst. storitev in javnih pooblastil	PP 1283 - Dejavnost centrov za socialno delo	280.000 EUR	

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1

SKUPAJ			
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:			
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1	
SKUPAJ			
<p>OBRAZLOŽITEV:</p> <p>Sredstva v višini 200.000 EUR bodo zagotovljena na proračunski postavki 1283 ob rebalansu proračuna Republike Slovenije za leto 2019.</p> <p>Iz statistike kaznivih dejanj izhaja, da je bilo v Republiki Sloveniji v letu 2016 prijavljenih policiji 61.574 kaznivih dejanj.</p> <p>Zaradi uvedbe nove socialno varstvene storitve, bo obremenitev Centrov za socialno delo večja, saj jim z novo socialno varstveno storitvijo predpisujemo nove strokovne in zahtevne delovne naloge.</p> <p>Predvidevamo, da bo podpora, kot jo zagotavlja nova socialno varstvena storitev potrebovale in iskale predvsem žrtve kaznivih dejanj, kot so kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, nasilna kazniva dejanja nasilja ter kazniva dejanja, ki posegajo v telesno nedotakljivost žrtve. Vendar pa je potrebno upoštevati, da bo zaradi koordiniranega pristopa več ključnih deležnikov, kot ga tudi predvideva ta direktiva prišlo do večje informiranosti žrtev kaznivih dejanj in zato tudi povečanega povpraševanja po zagotavljanju te nove socialno varstvene storitve.</p> <p>Na podlagi dodatnih delovnih nalog in večje obremenjenosti, je potrebno centrom za socialno delo zagotoviti dodatne zaposlitve. Glede na statistiko kaznivih dejanj ter glede na to kako se bo izvajala storitev (sledila namenu, cilje in zahteve) direktive, bo potrebno zagotoviti sredstva za 16 novih zaposlitev, ki izpolnjujejo pogoje, določene v Zakonu o socialnem varstvu za izvajanje socialno varstvenih storitev.</p> <p>Predvidevamo 16 novih dodatnih zaposlitev, katerih predvideni okvirni strošek letno znaša 30.000 EUR letno na zaposlenega.</p>			
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:			
/			
8. Predstavitev sodelovanja javnosti:			
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:		DA	
<p>Predstavniki Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti so dne 19. 12. 2018 izvedli dve posvetovanji in predstavitvi rešitev, ki jih zakon prinaša. Prvo posvetovanje je bilo opravljeno z vršilci dolžnosti direktorjev centrov za socialno delo, istega dne pa je bil sklican Strokovni svet za socialno varstvo, ki je posvetovalni organ na področju socialnega varstva, na katerem je bilo predstavljeno besedilo predloga.</p> <p>Dne..... je bilo delovno gradivo predloga zakona objavljeno na spletni strani Ministrstva za</p>			

delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter spletni strani E-demokracija in poslano v strokovno usklajevanje naslednjim subjektom:

- vršilec dolžnosti direktorjev centrov za socialno delo,
- Skupnosti centrov za socialno delo Slovenije,
- Socialni zbornici Slovenije,
- Inštitutu Republike Slovenije za socialno varstvo,
- Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani,
- Društvu socialnih delavk in delavcev Slovenije,

Do izteka javne obravnave, to je do dne ....., so pripombe podali:

Predloge in pripombe, prejete v času javne obravnave, smo v največji možni meri upoštevali.

Ključne spremembe so bile

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:

DA

10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:

DA

**Mag. Ksenija Klampfer
MINISTRICA**

Priloga:

- predlog sklepa
- predlog zakona

PRILOGA

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na ..... seji dne ..... sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o socialnem varstvu EVA 2015-2611-0002 in ga posreduje v obravnavo Državnemu zboru Republike Slovenije po skrajšanem postopku.

Stojan TRAMTE
GENERALNI SEKRETAR

Prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Ministrstvo za finance,
- Ministrstvo za javno upravo,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo,
- Ministrstvo za notranje zadeve,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za zdravje,
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport.

**ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH
ZAKONA O SOCIALNEM VARSTVU**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJETJE PREDLOGA ZAKONA

1.1. Ocena stanja

14. novembra 2012 je bila v Uradnem listu Evropske unije objavljena Direktiva Sveta z dne 25. oktober 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/ PNZ (Uradni list evropske Unije 315, 14.11. 2012; v nadaljnjem besedilu: Direktiva 2012/29/EU) s katero se na sistemski oziroma celostni ravni ureja položaj žrtev kaznivih dejanj. Posebna pozornost pa se namenja zlasti ranljivim skupinam žrtev. Večji del direktive se bo implementiral z Zakonom o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku. Del direktive pa bo prenesen v slovensko zakonodajo s spremembo oziroma dopolnitvijo Zakona o socialnem varstvu, s katero se bo uredila podpora žrtvam kaznivih dejanj.

Namen dopolnitve Zakona o socialnem varstvu je skladno s cilji in namenom Direktive 2012/29/EU zagotoviti, da žrtve kaznivih dejanj dobijo ustrezno podporo v obliki svetovanja, posredovanja informacij ter seznanitev in usmeritev glede možnosti sodelovanja v kazenskem postopku ter po potrebi ustrezno zaščito in specialistične storitve, v kolikor gre za žrtve iz posebej ranljivih skupin.

V slovensko zakonodajo se prenašajo določbe tistih členov Direktive 2012/29/EU, s katerimi se vzpostavlja brezplačna in dostopna mreža podpore žrtvam kaznivih dejanj ter vpeljuje storitve podpore skladno s cilji in namenom Direktive 2012/29/EU.

Slovenski sistem, že preko obstoječe pravne ureditve, deloma zagotavlja podporo žrtvam kaznivih dejanj (npr. žrtvam nasilja v družini preko veljavnega Zakona o preprečevanju nasilja v družini). Prav tako se že izvajajo nekatere specialistične storitve preko socialno varstvenih programov.

Vendar veljavna zakonodaja ne rešuje podpore žrtvam kaznivih dejanj sistemsko ter tudi ne zagotavlja ustrezne podpore vsem žrtvam kaznivih dejanj, ne glede na naravo kaznivega dejanja ter ne glede na to ali so kaznivo dejanje prijavile ali ne, kot to zahteva Direktiva 2012/29/EU. Prav tako ni ustrezno urejena podpora družinskim članom glede na namen in cilje Direktive 2012/29/EU.

Ključni cilj in namen Direktive 2012/29/EU v delu, ki se prenaša v slovenski pravni red s tem predlogom, je zagotoviti dostopno in brezplačno mrežo storitev namenjenih vsem žrtvam kaznivih dejanj, ki bodo zajemale vse storitve, kot jih predvideva Direktiva 2012/29/EU. Ob tem, da se žrtvam kaznivih dejanj, ki sodijo v posebej ranljive skupine oziroma so bile žrtve težjega kaznivega dejanja, prizadeva zagotoviti še (dodatne) t. im. specialistične storitve.

Vloga centrov za socialno delo je v sistemu socialnega varstva ključna, saj so povezovalci celotnega sistema socialnega varstva. Njihova vloga v skupnosti se vedno bolj krepi, med drugim so

spodbujevalci novih programov in oblik delovanja, prilagojenih potrebam okolja. Centri za socialno delo namreč poleg javnih pooblastil in socialno varstvenih storitev izvajajo številne programe, ki blažijo stiske uporabnikov in jih v njihovem lokalnem okolju ne ponujajo drugi izvajalci. Zaznavajo nove probleme in preko posameznih projektov in programov razvijajo nove oblike delovanja.

Ena izmed ključnih nalog centrov za socialno delo je zagotavljanje podpore pri razreševanju socialnih stisk ter težav posameznikov, družin in drugih posameznih ranljivih skupin prebivalstva, kar centri za socialno delo izvajajo tudi preko socialno varstvenih storitev, ki so opredeljene v Zakonu o socialnem varstvu.

Izpostaviti velja, da je bila oktobra 2018 vzpostavljena nova organizacijska struktura centrov za socialno delo, kot prva od načrtovanih sprememb reorganizacije centrov za socialno delo. Z novo organizacijsko strukturo je bilo ustanovljenih 16 novih centrov za socialno delo, v lokalnem okolju pa se je ohranila že obstoječa mreža centrov za socialno delo (63 enot). Socialno varstvene storitve, ki jih izvajajo centri za socialno delo, se tako še naprej izvajajo in ostajajo dostopne na lokalnem nivoju. Nova socialno varstvena storitev bo zaradi tovrstne organizacijske sheme centrov za socialno delo vsem dostopna in brezplačna.

Zato s spremembo oziroma dopolnitvijo Zakona o socialnem varstvu v delu, kjer so opredeljene socialno varstvene storitve, širimo že obstoječo mrežo socialno varstvenih storitev tudi na zagotavljanje podpore žrtvam kaznivih dejanj.

Ob dejstvu, da bo s strani preostalih deležnikov, še posebej policije in pravosodja, zagotovljeno ustrezno povezovanje in izmenjava informacij, kot ga predvidevajo spremembe Zakona o kazenskem postopku, bodo centri za socialno delo lahko izvajali tudi novo socialno varstveno storitev.

S predlogom novele zakona se prenašata v slovensko zakonodajo 8. in 9. člen Direktive 2012/29/EU, z izjemo 2. odstavka 8. člena.

8. člen Direktive 2012/29/EU uvaja ureditev pravice dostopa do brezplačnih splošnih (za vse žrtve) in specialističnih storitev (za žrtve s posebnimi potrebami), za pomoč in podporo žrtvam (in v določenih primerih tudi njihovim družinskim članom), pred kazenskim postopkom, med njim in ustrezen čas po kazenskem postopku.

Nadalje v 9. členu Direktiva 2012/29/EU predvideva, da se v okviru storitev za podporo žrtvam zagotovijo vsaj informacije, ki so relevantne za uveljavljanje pravic žrtev (vključno s shemami odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj) in pripravo na udeležbo v sojenju ter informacije o specialističnih storitvah oziroma napotitev v specialistične storitve. Nadalje Direktiva 2012/29/EU predvideva, da država članica zagotovi čustveno in – če je le ta na voljo – tudi psihološko podporo, nasvete o ostalih vprašanjih, ki izvirajo iz kaznivega dejanja, nasvete glede sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako to preprečiti. Z vidika zahtev Direktive 2012/29/EU, je potrebno še posebno pozornost nameniti posebnim potrebam žrtev, ki so utrpeli znatno škodo zaradi resnosti kaznivega dejanja, in v tem okviru vsaj zagotoviti varne nastanitve, če niso že zagotovljene z drugimi storitvami, ter usmerjeno podporo, pomoč in svetovanje žrtvam spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola in družinskega nasilja (9. člen Direktive 2012/29/EU).

Skladno z Direktivo 2012/29/EU je potrebno opredeliti tudi žrtev ter družinske člane, saj definicija izhajajoča iz Direktive 2012/29/EU, ni skladna z definicijo poznano v slovenski zakonodaji, ki ureja to področje (šesta alinea 144. člena ZKP, kjer je opredeljen primerljiv pojem »oškodovanca«). V skladu z Direktivo 2012/29/EU so žrtve – poleg fizične osebe, ki je utrpela kakršnokoli škodo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje – tudi družinski člani osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem in so utrpeli škodo zaradi smrti te osebe. Za »družinske člane« se štejejo zakonec, oseba, ki je z žrtvijo živela v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu, sorodniki v ravni vrsti, sorojenci in druge osebe, ki jih je žrtev preživljala (2. člen Direktive 2012/29/EU).

1.2. Razlogi za sprejetje predloga zakona

Razlog za sprejetje predloga zakona je prenos Direktive 2012/29/EU in s tem uskladitev slovenske zakonodaje z zakonodajo Evropske unije. S spremembo in dopolnitvijo zakona o socialnem varstvu se uvaja pravna podlaga oziroma pravni okvir za izvajanje členov 8. in 9, z izjemo 2. odstavka 8. člena Direktive 2012/29/EU.

Slovenija je s strani Evropske komisije leta 2016 prejela opomin zaradi neprenosa Direktive 2012/29/EU v nacionalno zakonodajo. V odzivu je Vlada Republike Slovenije navedla, da je Direktiva 2012/29/EU oz. njen 8. in 9. člen ustrezno prenesen v slovensko zakonodajo že z obstoječimi pravnimi akti, kot sta Zakon o socialnem varstvu in Zakon o preprečevanja nasilja v družini.

Vendar je Slovenija novembra 2018 prejela obrazloženo mnenje, kjer Evropska komisija meni, da navedena člena nista ustrezno prenesena v nacionalno zakonodajo.

Po preučitvi situacije ter strokovnem sestanku s predstavniki Evropske komisije je bila sprejeta odločitev o spremembi in dopolnitvi Zakona o socialnem varstvu z novo socialno varstveno storitvijo.

2. CILJI, NAČELA IN POGLOVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga sprememb in dopolnitev zakona je zagotovitev ustreznega pravnega okvira za izvajanje ciljev Direktive 2012/29/EU določenih v 8. in 9. členu, z izjemo 2. odstavka 8. člena. V zakonu bo opredeljen pravni okvir, medtem, ko bo metodologija izvajanja nove socialno varstvene storitve natančno opredeljena v dopolnitvah in spremembah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

Specialistične storitve bodo, glede na usmeritve Direktive 2012/29/EU, podrobneje urejene preko sprememb in dopolnitev Pravilnika o sofinanciranju socialno varstvenih programov.

2.2 Načela

Načelo socialne države je eno od ključnih vodil pri uvajanju nove socialno varstvene storitve. Zaščita žrtve in ustrezna splošna podpora ter v kolikor se izkaže, da je žrtev zaradi svoje ranljivosti ali teže kaznivenga dejanja soočena s kompleksno problematiko, tudi nadaljnja usmeritev v specialistične storitve omogočata integracijo žrtve v vsakodnevno družbeno življenje, kar vpliva na njen socialno-ekonomski položaj v družbi predvsem z vidika spodbujanja aktivne participacije.

Načelo nediskriminacije in dostopnosti bo izvedeno s tem, da se bo nova socialno varstvena storitev izvajala preko strokovnih sodelavcev na lokalnih enotah centrov za socialno delo, ki že izvajajo ostale socialno varstvene storitve. S tem bo zagotovljena brezplačna, široka in dostopna mreža na celotnem ozemlju Slovenije, ki bo zaradi obstoječih izkušenj že v začetku delovala strokovno in bo posamezniku omogočila takojšen dostop do ustrezne podore. Prav tako bo zaradi obstoječih izkušenj timskega dela in obstoječih povezav z drugimi deležniki, ki so ključni pri izvajanju tovrstne storitve, mogoče zagotoviti ustrezno sodelovanje in povezovanje z ostalimi deležniki, še posebej policijo, pravosodnimi organi ter nevladnimi organizacijami, ki izvajajo socialno varstvene programe.

Predlog zakona tudi izpostavlja pomen vidnosti oz. prepoznavnosti žrtve kaznivenga dejanja in njenih potreb, saj zasleduje načelo, da se pri izvršenemu kaznivemu dejanju upošteva tudi vidik žrtve, ki se ji mora zagotoviti tudi ustrezna strokovna podpora.

2.3 Poglavitne rešitve

Kot izhaja iz uvodne ocene stanja, je Direktiva 2012/29/EU deloma že prenesena, vendar je za ustrezen celovit prenos potrebna širša sistemska rešitev in umestitev sistemske podpore žrtvam kaznivih dejanj v slovenski pravni red.

Zato se v zakonu uvaja nova socialno varstvena storitev, ki bo na sistemski ravni zagotovila ustrezno podporo žrtvam kaznivih dejanj in njihovim družinskim članom, kot jo določa Direktiva 2012/29/EU. Nova socialno varstvena storitev bo zagotovila strokovno obravnavo preko strokovnega svetovanja, ki zajema tako vidik prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje, ter vodenje z namenom da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in ekonomsko izboljšanje položaja zaradi storjenega kaznivega dejanja, kar bo natančneje urejeno v dopolnjenem Pravilniku o standardih in normativih socialno varstvenih storitev.

V navedenem pravilniku bo jasna navezava na specialistične storitve, ki se lahko zagotavljajo ali preko posebnih zakonov ali socialno varstvenih programov.

Zaradi uvedbe nove socialno varstvene storitve bo dopolnjen tudi Pravilnik o standardih in normativih socialno varstvenih storitev, kjer bo nova socialno varstvena storitev metodološko razčlenjena in njeno izvajanje natančno opredeljeno.

Prav tako bo dopolnjen Pravilnik o sofinanciranju socialno varstvenih programov, kjer bo med področja, ki jih pokrivajo socialno varstveni programi umeščeno tudi področje podpore žrtvam kaznivih dejanj.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Novela zakona bo imela finančne posledice za državni proračun. Ocena finančnih posledic je izvedena na podlagi dejstva, da uvajanje nove socialno varstvene storitve, s katero bo ustrezno prenesena Direktiva 2012/29/EU, pomeni novo oziroma dodatno obveznost centrov za socialno delo, saj se uvaja popolnoma nova socialno varstvena storitev.

Dejstvo je, da z rešitvijo bistveno širimo krog oseb, ki se bodo obračale na centre za socialno delo, še posebej zaradi dejstva, da jih bo na centre za socialno delo usmerjali tudi drugi deležniki (npr. policija). Zato bo nedvomno prišlo do večjega števila pripada novih primerov, ki jim bodo na centru za socialno delo dolžni obravnavati preko nove socialno varstvene storitve.

Zato bo potrebno zagotoviti dodaten kader, s katerim se bo zagotovilo nemoteno izvajanje nove socialno varstvene storitve.

Izvajanje nove socialno varstvene storitve bo terjalo tudi dodatno usposobljenost strokovnih sodelavcev ter vzpostavitev in izvajanje koordinacije z vsemi relevantni deležniki na lokalni ravni.

Iz statistike kaznivih dejanj izhaja, da je bilo v Republiki Sloveniji v letu 2016 prijavljenih policiji 61.574 kaznivih dejanj.

Po podatkih Ministrstva za pravosodje pa smo leta 2016 beležili 42.430 žrtev kaznivih dejanj, od tega 16.390 žrtev žensk, 1649 otrok in 5014 žrtev nad 65 letom starosti.

Nekatera kazniva dejanja zaradi znatnosti zahtevajo še posebno obravnavo, posledično so žrtve teh kaznivih dejanj lahko še posebej izpostavljene visokemu tveganju za škodo. Tako smo v Republiki Sloveniji v letu 2016 zabeležili 356 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, 31 kaznivih dejanj trgovine z ljudmi, 31 umorov oziroma kaznivih dejanj s smrtjo.

Podatkov koliko žrtev je zaprosilo za pomoč in podporo policija ne beleži. V kolikor pa presodijo, da je

potrebno, jih napotijo na ustrezno nevladno organizacijo, center za socialno delo ali zdravstveno ustanovo.

Predvidevamo, da bodo podpora, kot jo zagotavlja nova socialno varstvena storitev, potrebovale in iskale predvsem žrtve kaznivih dejanj, kot so kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, kazniva dejanja nasilja ter kazniva dejanja, ki posegajo v telesno nedotakljivost žrtve.

Po podatkih, ki so bili posredovani na Evropsko komisijo, so v letu 2016 so centri za socialno delo obravnavali 3665 žrtev. Beležimo 2751 primerov nasilja v družini (odrasli) in 977 primerov (otroci). V dveh kriznih centrih za odrasle žrtve nasilja, ki delujeta v okviru centrov za socialno delo, je bilo 253 uporabnikov.

V socialnovarstvenih programih, ki jih izvajajo nevladne organizacije, je bilo v varnih hišah in kriznih centrih 715 uporabnikov. V programih namenjenih svetovanju pa 2310 uporabnikov in v telefonskem svetovanju 3090 klicev.

Glede na statistiko kaznivih dejanj, in predvsem glede na dejstvo, da se ob spremembi Zakona o kazenskem postopku, katerega spremembe pogojuje Direktiva 2012/29/EU, ki vidik in zaščito žrtve postavlja na vidno mesto celotnega kazenskega postopka, je mogoče sklepati, da bodo žrtve in njihovi družinski člani še bolj obveščeni o možnostih podpore. Zato je realno pričakovati, da se bodo žrtve in njihovi družinski člani obračali na centre za socialno delo in s tem koristile pravico oziroma možnost nove socialno varstvene storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj.

Iz tega izhaja, da je že ob sami vzpostavitvi mreže potrebno zagotoviti ustrezno število usposobljenega kadra za takojšnje izvajanje tovrstne storitve, kar od države članice pričakuje tudi Evropska komisija.

Izračun in primerjava z drugimi, primerljivimi, državami članicami kaže, da bi bilo ustrezno število kadra, ki bi ga umestili med zaposlene na centrih za socialno delo, 16 novih zaposlitev strokovnih delavcev oz. sodelavcev, ki so skladno z zakonom (69. člen ZSV) tudi tisti, ki lahko izvajajo socialno varstvene storitve.

Izračun predvidenega stroška letno znaša 16 zaposlenih znaša 480.000 EUR.

Novo zaposlitve bodo izvedene na Centrih za socialno delo, glede na število prebivalstva v posamezni regiji, ki jo center za socialno delo pokriva ter glede na statistiko kaznivih dejanj v posamezni regiji.

Prav tako bo potrebno zagotoviti večji delež stroškov namenjenih za tolmačenje, saj se nova storitev se zagotavlja vsem osebam, ki so žrtve kaznivih dejanj, storjenih v Sloveniji.

Kot je razvidno v 5. točki predloga, države članice na različne načine zagotavljajo pravico dostopa do storitev za pomoč žrtvam kaznivih dejanj, prav tako zelo varira število kadra, ki profesionalno dela na tem področju. Po podatkih, dostopnih v poročilu Agencije Evropske Unije za temeljene pravice (FRA) o storitvah za podporo žrtvam kaznivih dejanj - Žrtve kaznivih dejanj v EU: obseg in narava podpore žrtvam, ie situacija primerljivih državah članicah sleče: Madžarska ima na tem področju 48 zaposlenih, Hrvaška 13, obenem pa v vsaki država deluje vsaj 200 prostovoljcev na tem področju. Glede na to, da v Sloveniji nimamo razvite mreže prostovoljcev, ki bi se preko nevladnih organizacij ukvarjala z zagotavljanjem splošne podore žrtvam kaznivih dejanj, je potrebno s profesionalnim kadrom zagotoviti ustrezno podporo, ki jo je potrebno nuditi žrtvam kaznivih dejanj.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona bodo zagotovljena pri pripravi sprememb proračuna za leto 2019 s prerazporeditvijo potrebnih sredstev med proračunskimi postavkami Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Zakon je popolnoma prilagojen pravu Evropske unije, saj v domačo zakonodajo prenaša Direktivo 2012/29/EU.

5.2 Prikaz ureditve v najmanj treh pravnih sistemih držav članic EU

Pravica dostopa do storitev za pomoč žrtvam in podpora v okviru storitev za podporo žrtvam je v državah članicah različno urejena. Prevladujejo trije modeli:

- glavni izvajalec podpore je državno voden in financiran (model 1),
- glavni izvajalec podpore je nevladen, vendar večinoma financirana s strani države (model 2),
- glavni izvajalec podpore je nevladen in ni odvisen od financiranja s strani države (model 3).

5.2.1 Irska

Irska je Direktivo 2012/29/EU implementirala v Zakonu o kazenskem postopku (žrtve kaznivih dejanj) v letu 2017 (Criminal Justice (Victims of Crime) Act 2017).

Pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj imajo organizirano na način, da so glavni izvajalci nevladni, vendar so večinoma financirani s strani države (model 2). Pristojno je ministrstvo za pravosodje.

Obstaja več organizacij, ki ponujajo storitve za podporo žrtvam kaznivih dejanj in njihovih družin. Ponudijo lahko čustveno in praktično podporo, dajejo informacije o pravicah žrtev, zastopajo njihove interese in osveščajo javnost o žrtvah kaznivih dejanj. V nadaljevanju so nekatere storitve, ki so na voljo:

- Splošne in informacije in pomoč: *The Crime Victims Helpline* zagotavlja zaupne storitve poslušanja in podpore žrtvam kaznivih dejanj, ne glede na to, kdaj se je zgodilo kaznivo dejanje. Zagotavlja tudi informacije o pravicah žrtev kaznivih dejanj in specialističnih storitvah za žrtve posameznih kaznivih dejanj, kot so nasilje v družini, spolna zloraba in posilstvo.

- Pomoč na sodišču: *Victim Support at Court (VSAC)* nudi informacije in podporo žrtvam kaznivih dejanj, njihovih družin in pričam. Posredujejo informacije o poteku postopka na sodišču in omogočijo obisk sodne dvorane pred sojenjem. Ponujajo tudi pomoč in podporo med postopkom, vključno z udeležbo na sodišču.

- CARI: omogoča spremljavo in podporo za otroke in njihove družine, ko so otroci udeleženi v kazenskem postopku.

5.2.2 Hrvaška

Podpora žrtvam in pričam v Republiki Hrvaški usklajuje neodvisna služba za podporo žrtvam in pričam (*Samostalna služba za podporo žrtvam i svjedocima*) pri ministrstvu za pravosodje (model 1).

Žrtve in priče lahko podporo in informacije o svojih pravicah in postopkih dobijo pri oddelku sodišča za podporo žrtvam in pričam.

Taki oddelki so bili ustanovljeni na sedmih županijskih sodiščih (*županijski sodovi*), in sicer v Zagrebu, Zadru, Osijeku, Vukovarju, Splitu, Sisku in na Reki. Oddelki žrtvam (in pričam) ter osebam, ki jih spremljajo, zagotavljajo čustveno podporo, praktične informacije in informacije o pravicah. Podporo zagotavljajo tudi oddelki pristojnih občinskih sodišč in sodišč za prekrške (*općinski in prekršajni sodovi*).

Žrtve lahko informacije o svojih pravicah in vrstah pomoči, ki so jim na voljo, dobijo tudi na brezplačni telefonski številki nacionalnega klicnega centra za žrtve kaznivih dejanj in prekrškov. Ministrstvo za pravosodje žrtvam in pričam prav tako zagotavlja podporo in informacije o njihovih pravicah.

Neodvisna služba za podporo žrtvam in pričam, zagotavlja podporo in informacije pričam in žrtvam, pozvanim prek mednarodne pravne pomoči (vključno s pričami vojnih zločinov).

Pričam, ki so pozvane k pričanju na sodiščih v Republiki Hrvaški, ali hrvaškim pričam, ki so pozvane na sodišča v tujini, se pošljejo informativna pisma.

Pričam vojnih zločinov se zagotavljata fizična zaščita, kadar je to potrebno, ter pomoč za pripravo na pot in nastop pred pristojnim pravosodnim organom (pričam in drugim strankam, ki so pozvane na zaslišanje v kazenskih postopkih v zvezi z vojnimi zločini pred pristojnimi pravosodnimi organi v Republiki Hrvaški ali zunaj nje, kadar je taka podpora povezana z zaprosilom za mednarodno pravno pomoč).

5.2.3 Madžarska

Na Madžarskem je država edini ponudnik storitev za pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj (model 1). Okrožni uradi Službe za podporo žrtvam nudijo informacije o pravicah žrtv in obveznostih v kazenskem postopku, o razpoložljivih storitvah in pomoči, ki jo nudijo vladni in nevladni ponudniki storitev, in o preprečevanju ponovne viktimizacije.

Naloge v zvezi z zaščito žrtv in pravno pomočjo na državni ravni izvajajo vladni uradi v glavnem mestu in 19 okrožjih. Za žrtve kaznivih dejanj je zagotovljena brezplačna individualizirana pomoč, v okviru katere prejmejo:

- informacije o svojih pravicah in možnostih;
- čustveno podporo;
- praktično pomoč in pravno svetovanje v preprostih zadevah;
- potrditev statusa žrtve;
- prejmejo lahko tudi takojšnjo denarno pomoč, če v petih dneh od dneva, ko je bilo storjeno zadevno kaznivo dejanje, vložijo prošnjo.

Žrtve kaznivih dejanj, se lahko poleg državnih organizacij za podporo žrtvam obrnejo tudi na nevladne organizacije, na primer na:

- dobrodelno organizacijo WHITE RING, ki je članica organizacije Victim Support Europe ter zagotavlja finančno, pravno, psihološko in drugo podporo ter pomoč žrtvam kaznivih dejanj in njihovim sorodnikom, zlasti tistim, ki jo potrebujejo zaradi svojega socialnega;
- nacionalno telefonsko službo za informacije za osebe v stiski (Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgalat), ki zagotavlja pomoč žrtvam nasilja v družini, zlorabe otrok, prostitucije in trgovine z ljudmi ter lahko po potrebi poskrbi za njihovo nastanitev;

- reševalno službo ESZTER (ESZTER Alapítvány és Ambulancia), ki je nevladna organizacija, ki zagotavlja brezplačno psihološko obravnavo in rehabilitacijo za zlorabljene in travmatizirane otroke in odrasle ter pravne informacije in nasvete;
- združenje za pravice žensk NANE, ki je nevladna organizacija, ki upravlja brezplačno telefonsko linijo za pomoč in zagotavlja osebno pravno pomoč ter psihološko in socialno svetovanje za odrasle in mladoletne žrtve nasilja v družini.

Policija pisno obvesti žrtev kaznivega dejanja o ustrezni službi za podporo žrtvam, o možnostih za podporo žrtvam, policija pa na zahtevo izda potrebno potrdilo.

5.2.4. Belgija

V Belgiji so večinoma vse splošne storitve za podporo žrtvam kaznivih dejanj podprte s strani države (model 1). Zvezna javna služba za pravosodje (Dienst Slachtofferonthaal/ Storitve d ' accueil des victimes) je največja služba za pomoč in podporo žrtvam kaznivih dejanj, ki deluje pod okriljem Ministrstva za pravosodje in je financirana s strani države. Hkrati nudijo pomoč in podporo tudi nevladne organizacije, ki pa so prav tako vsaj delno financirane s strani države.

Pomoč žrtvam temelji na treh stebrih:

1. zagotavljanje informacij s strani policije in pravosodnih organov;
2. odškodnina za moralno in telesne poškodbe;
3. priprava ukrepov za podporo žrtvam za posebna kazniva dejanja, kot so rasizem, trgovina z ljudmi in fizično ali spolno nasilje.

Poleg Zvezne javne službe ima Belgija 25 centrov za socialno delo (*Centra Algemeen Welzijnswerk* — CAWs), od katerih ima vsak oddelek, ki pomaga žrtvam nasilja.

Centri:

- so prek podpornega organa, ki se imenuje *Steunpunt Algemeen Welzijnswerk*, člani mreže *Victim Support Europe*;
- so odprti za vse, ki imajo vprašanje ali težavo;
- zagotavljajo službo za pomoč žrtvam v Flandriji in Bruslju;
- ponujajo psihosocialno pomoč žrtvam in njihovim družinam, preživelim svojcem ljudi, ki so storili samomor, žrtvam katastrof in njihovim družinam ter žrtvam prometnih nesreč in njihovim družinam;
- zagotavljajo psihološko, praktično in pravno pomoč žrtvam.

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMELO SPREJETJE ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Sam predlog zakona ne uvaja novih postopkov in administrativnih bremen. Vendar uvedba nove storitve za centre za socialno delo prinaša nove delovne naloge (tako vsebinske, kot administrativne), saj bo potrebno vsako izvedeno storitev vpisovati v bazo socialnih podatkov. Zato bo potrebno bazo socialnih podatkov, kamor strokovni delavci beležijo opravljena javna pooblastila, naloge po zakonu in storitve, ustrezno dopolniti. Beleženje je potrebno zaradi vodenja statistike in nadaljnje analize.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona nima posledic na obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike:

Predlog zakona nima posledic na okolje, prostor ali varstveni vidik.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo:

Predlog zakona nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju:

Posledice za socialno področje so razvidne v gradivu.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja:

Predlog zakona nima posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja:

Predlog nima posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

Sprejeti predpis se bo izvajal na centrih za socialno delo.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona:

V zvezi z zakonom ni drugih pomembnih okoliščin.

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA

Rešitve zakona so bile decembra 2018 predstavljene vsem direktorjem regijskih centrov za socialno delo. Prav tako je bila vsebina nove socialno varstvene storitve predstavljena Strokovnemu svetu za socialno varstvo.

8. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Ksenija Klampfer, ministrica,
- Breda Božnik, državna sekretarka,
- Tilen Božič, državni sekretar,
- mag. Barbara Tiselj, v.d. generalna direktorica,
- Špela Isop, namestnica generalne direktorice,
- Jana Lovšin, sekretarka

–

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg in 31/18 – ZOA-A) se za 1. členom doda novi 1.a člen, ki se glasi:

»1.a člen

S tem zakonom se prenaša v slovenski pravni red Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtve kaznivih dejanja ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ.«.

2. člen

V prvem odstavku 11. člena se za 2. točko doda nova 3. točka, ki se glasi:

»3. podpora žrtvam kaznivih dejanj,«.

Dosedanja tretja, četrta, peta in šesta točka postanejo četrta, peta, šesta in sedma točka.

V drugem odstavku se besedilo »in 5.« nadomesti z besedilom », 5 in 6.«.

3. člen

Za 13. členom se doda novi 13.a člen, ki se glasi:

»13.a člen

Podpora žrtvam kaznivih dejanj po tem zakonu obsega strokovno svetovanje osebam, ki so zaradi povzročenega kaznivega dejanja utrpeli škodo, vključno s fizično, duševno ali čustveno in ekonomsko izgubo ter družinske člane osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem in ki so utrpeli škodo zaradi smrti te osebe. Kot družinski član se šteje zakonec oziroma oseba, s katero je živela v zunajzakonski skupnosti, njeni krvni sorodniki v ravni vrsti, posvojenec ali posvojitelj, bratje in sestre ter osebe, ki jih je bila dolžna preživljati.

Strokovno podpora obsega prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje, ter strokovno svetovanje z namenom da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in ekonomsko izboljšanje položaja zaradi storjenega kaznivega dejanja.

Upravičenci do storitve podpore žrtvam kaznivih dejanj, je lahko vsakdo, ki je žrtev kaznivega dejanja za kazniva dejanja storjena v Sloveniji, ne glede na to ali je kaznivo dejanje prijavil.«

4. člen

V prvem odstavku 42. člena se doda nova četrta alineja, ki se glasi:

» - podpora žrtvam kaznivih dejanj;«.

Dosedanja četrta, peta in šesta alineja postanejo peta, šesta in sedma alineja.

5. člen

V prvem odstavku 43. člena se za besedilom »za osebno pomoč,« doda besedilo »za podporo žrtvam kaznivih dejanj,«.

6. člen

V drugem odstavku 49. člena se za besedilom »osebne pomoči,« doda besedilo »podpore žrtvam kaznivih dejanj,«.

7. člen

V prvem odstavku 98. člena se doda nova štirinajsta alineja, ki se glasi:

» - za podporo žrtvam kaznivih dejanj;«.

Dosedanja štirinajsta in petnajsta alineja postaneta petnajsta in šestnajsta alineja.

8. člen

V prvem odstavku 100. člena se za besedilom »prve socialne pomoči« doda besedilo », podpore žrtvam kaznivih dejanj«.

PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

9. člen

Minister pristojen za socialno varstvo v roku treh mesecev od uveljavitve tega zakona sprejme Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev, v katerih določi standarde in normative za socialno varstveno storitev iz 3. člena tega zakona.

10. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 3 mesece po njegovi uveljavitvi.

III. OBRAZLOŽITVE ČLENOV

K 1. členu

Zaradi prenosa Direktive 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtve kaznivih dejanja ter o

nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ se doda nov člen, kjer je izpostavljena navezava na prenos Direktive 2012/29/EU v slovenski pravni red.

K 2. členu

Zaradi uvedba nove socialno varstvene storitve, se v členu, kjer so navedene vse socialno varstvene storitve, doda navedba nove socialno varstvene storitve.

K 3. členu

Centri za socialno delo izvajajo socialno varstvene storitve. Osnovni socialno varstveni storitvi, prva socialna pomoč ter osebna pomoč, sta namenjeni vsem osebam, ki so v socialni stiski. Vendar je zahteva Direktive 2012/29/EU v 8. in 9. členu, da mora biti vzpostavljen sistem oz. mreža preko katere je zagotovljen neposreden dostop do brezplačnih storitev pomoči oz. podpora žrtvam kaznivih dejanj, kjer je potrebno vsem žrtvam kaznivih dejanj zagotoviti širšo podporo, kot jo predvidevata navedeni socialno varstveni storitvi. Prav tako je zahteva Direktive 2012/29/EU, da splošna podpora žrtvi kaznivega dejanja obsega določene aktivnosti, ki niso zagotovljene v okviru obstoječih socialno varstvenih storitev. Prav tako Direktiva 2012/29/EU usmerja države članice k zagotavljanju dodatne podpore preko specialističnih storitev, ki se bo zagotavljala preko socialno varstvenih programov. Splošna podpora žrtvam kaznivih dejanj izhaja iz zagotavljanja strokovne podpore, ki obsega obsega prepoznavanje stiske upravičenca, seznanjanje, usmerjanje, ter strokovno svetovanje z namenom da bi žrtvi kaznivega dejanja omogočili ustrezno psihološko, socialno in ekonomsko izboljšanje položaja zaradi storjenega kaznivega dejanja.

Za namene Direktive 2012/29/EU je pojem »žrtve« kot upravičenca do storitve razširjen.

2. člen Direktive 2012/29/EU opredeljuje pojem »žrtev«:

- **fizično osebo**, ki je utrpela kakršnokoli škodo, ki jo je neposredno povzročilo kaznivo dejanje,
- **družinski člani** osebe, katere smrt je bila neposredno povzročena s kaznivim dejanjem in so utrpeli škodo zaradi smrti te osebe.

Družinski člani so obravnavani kot posredne žrtve. Za družinske člane se štejejo zakonec, oseba, ki z žrtvijo živi v stalnem intimnem razmerju v skupnem gospodinjstvu na trdni in trajni podlagi, sorodniki v ravni vrsti, sorojenci in osebe, ki jih žrtev vzdržuje, kot določa nacionalno pravo.

Direktiva 2012/29/EU zasleduje cilj, da se kot žrtev obravnava vsaka oseba ne glede na to, ali je bil storilec odkrit, prijeto, kazensko preganjan ali obsojen, ter ne glede na družinske povezave med njima. Mogoče je, da so tudi družinski člani žrtve prav tako oškodovani zaradi kaznivega dejanja. Zaradi zločina utegnejo biti prizadeti zlasti družinski člani osebe, ki je umrla neposredno za posledicami kaznivega dejanja. Taki družinski člani, ki so posredne žrtve kaznivega dejanja, morajo biti prav tako upravičeni do zaščite oziroma do ustrezne pomoči in podpore.

Predlog Zakona o kazenskem postopku, ki tudi implementira Direktivo 2012/29/EU, uporablja termin oškodovanec, vendar z vidika vsebine Zakona o socialnem varstvu, termin ni ustrezen za uporabo v socialnem varstvu, zato se uporabi neposredno izraz slovenskega prevoda Direktive 2012/29/EU – žrtev.

Nadalje Direktiva 2012/29/EU postavlja zahtevo, da države članice v okviru splošnih storitev zagotovijo informacije, nasvete in podporo ki so relevantni za uveljavljanje pravic žrtev (vključno s shemami odškodnin za poškodbe zaradi kaznivih dejanj), pripravo na udeležbo v sojenju; informacije o specialističnih storitvah oziroma napotitev na specialistične storitve; čustveno in – če je na voljo – tudi psihološko podporo; nasvete o ostalih vprašanih, ki izvirajo iz kaznivega dejanja; nasvete glede sekundarne in ponovne viktimizacije, ustrahovanja in maščevanja ter o tem, kako to preprečiti.

Nadalje direktiva daje poseben poudarek tudi razvoju specialističnih storitev, ki naj bi jih država zagotavljala predvsem žrtvam, s posebnimi potrebami po zaščiti, za kategorijo oseb, ki so najbolj ranljive oz. so bile žrtve najhujših kaznivih dejanj.

Z oblikovanjem nove socialno varstvene storitve se prenaša v slovenski pravni red 8. člen Direktive 2012/29/EU, z izjemo 2. odstavka navedenega člena.

Z uveljavitvijo nove socialno varstvene storitve bomo preko centrov za socialno delo zagotovili dostopno in široko mrežo ter brezplačno možnost zagotavljanja navedene storitve, ne glede na to ali je žrtev prijavila kaznivo dejanje ali ne.

Glede na zahtevo 9. člena Direktive 2012/29/EU in na splošno strukturo obstoječih socialno varstvenih storitev, je nova socialno varstvena storitev v predlogu zakona ter nadalje v okviru sprememb pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev razdelana na štiri ključne vsebinske in postopkovne dele in tako povzema aktivnosti in ukrepe, kot jih predvideva Direktiva 2012/29/EU .

Standardi in normativi, v okviru katerih se bo izvajala nova socialno varstvena storitev, bodo del sprememb in dopolnitev Pravilnika o standardih in normativih socialno varstvenih storitev.

Del nove socialno varstvene storitve je tudi seznanitev in usmerjanje osebe v primerne specializirane programe oz. seznanjanje upravičenca z možnostmi, ki jih tovrstni specializirani programi ponujajo. V okviru teh programov se bo žrtvi kaznivega dejanja zagotovila ustrezna specialistična podpora oz. specialistične storitve, ki jo predvideva direktiva.

Specialistična podpora se bo zagotavljala predvsem v okviru izvajanja socialno varstvenih programov ter v okviru drugih obstoječih zakonskih rešitev, kot je npr. Zakon o preprečevanju nasilja v družini. Velik del ključnih vidikov specialistične podpore, ki jo predvideva direktiva, je že danes dostopna preko izvajanja socialno varstvenih programov (npr. zagotavljanje ustreznih začasnih namestitev žrtvam kaznivih dejanj, ki potrebujejo tovrstno namestitev zaradi viktimizacije ali groženj ali ustrahovanja). Prav tako se za podporo žrtvam kaznivih dejanj, ki so žrtve nasilja v družini, uporablja Zakon o preprečevanju nasilja v družini ter ukrepi uvedeni s tem zakonom, ki sodijo v okvir specialistične podpore.

Kljub dejstvu, da že preko obstoječih socialno varstvenih programov, pokrivamo ključne zahteve direktive glede specialistične podpore, pa bo bil spremenjen tudi Pravilnik o sofinanciranju socialno varstvenih programov. V 2. členu, ki opredeljuje področja socialno varstvenih programov, je bilo dodano novo področje, in sicer specialistična podpora žrtvam kaznivih dejanj (v kolikor ni zagotovljena s preostalimi socialno varstvenimi programi). S tem bo prenos Direktive 2012/29/EU v celoti ustrezal ciljem in namenom, ki jih le-ta zasleduje.

K 4. členu

Med navedene storitve, ki jih obsega javna služba na področju socialnega varstva, se le-te dopolnjujejo z navedbo nove socialno varstvene storitve.

K 5. členu

Med navedene storitve, za katere država zagotavlja mrežo javne službe, se doda nova socialno varstvena storitev.

K 6. členu

Med storitve, ki jih opravljajo centri za socialno delo se navaja tudi nova socialno varstvena storitev.

K 7. členu

Nova socialno varstvena storitev podpora žrtvam kaznivih dejanj, bo financirana iz proračuna Republike Slovenije, zato se spreminja navedeni člen, tako da se doda nova storitev.

K 8. členu

V skladu z Direktivo 2012/29/EU se vzpostavlja brezplačna in dostopna mreža podpore žrtvam kaznivih dejanj, zato se navedena storitev dodaja med storitve, ki so za vse upravičence brezplačne.

K 9. členu

V Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev je potrebno novo storitev metodološko razčleniti in njeno izvajanje natančno opredeliti na način, kot so razčlenjene in opredeljene že obstoječe socialno varstvene storitve.

K 10. členu

Predlog člena določa začetek veljavnosti in uporabe tega zakona. Zakon bo pričel veljati trideset dni po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

11. člen

Storitve, namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav so:

1. prva socialna pomoč,
2. osebna pomoč,
3. pomoč družini,
4. institucionalno varstvo,
5. vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji,
6. pomoč delavcem v podjetjih, zavodih ter pri drugih delodajalcih.

Storitve iz 1., 2., 3., 4. in 5. točke prejšnjega odstavka se izvajajo po normativih in standardih, ki jih predpiše minister, pristojen za socialno varstvo.

42. člen

Javna služba na področju socialnega varstva obsega naslednje storitve:

- socialno preventivo;
- prvo socialno pomoč;
- osebno pomoč;
- pomoč družini za dom in na domu;
- institucionalno varstvo;
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Merila, po katerih se določa obseg javne službe za posamezne storitve iz prejšnjega odstavka, določa socialno varstveni program.

43. člen

Država zagotavlja mrežo javne službe za socialno preventivo, za prvo socialno pomoč, za osebno pomoč, za pomoč družini za dom, za institucionalno varstvo iz 16. člena tega zakona ter za vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Občina zagotavlja mrežo javne službe za pomoč družini na domu.

49. člen

Center za socialno delo opravlja naloge, ki so centrom za socialno delo z zakonom poverjene kot javna pooblastila, in naloge, ki jih centrom za socialno delo nalagajo drugi predpisi.

Center za socialno delo opravlja storitve socialne preventive, prve socialne pomoči, osebne pomoči, pomoči družini za dom in organizira skupnostne akcije za socialno ogrožene skupine prebivalstva.

Center za socialno delo izvaja krizno namestitev. Krizna namestitev je namestitev posameznika, ki nujno potrebuje takojšnjo pomoč zaradi nasilja v družini ali zaradi drugih okoliščin, ki povzročajo neposredno ogroženost in stisko osebe. Krizna namestitev je kratkotrajna in se izvaja v kriznem centru, ki izvaja storitev prve socialne pomoči, osebne pomoči, nudi sprejem in oskrbo uporabnikov, nudi zatočišče, pripravi ukrepe za vrnitev v domače okolje ali drugo obliko, ki nadomešča domače okolje in sodeluje s centri za socialno delo, vzgojno-izobraževalnimi zavodi in javnimi zavodi s področja zdravstva, policijo ter drugimi državnimi organi in organizacijami, ki so pristojne za obravnavo otrok in mladostnikov.

Center za socialno delo opravlja nalogo interventne službe, ki posreduje v vseh nujnih in neodložljivih primerih na podlagi obvestila policije v primerih ogroženosti otroka, zaznanega nasilja v družini, kadar oseba, ki nima popolne poslovne sposobnosti, ostane brez varstva in oskrbe ali gre za starejšo osebo, ki je brez svojcev in se znajde v hudi stiski.

Za občino lahko center za socialno delo opravlja storitve pomoči družini na domu.

S ciljem zmanjševanja neenakosti v zdravju, učinkovite identifikacije ranljivih skupin in njihovega vključevanja v preventivne programe zdravstvenega varstva, se center za socialno delo ob izvajanju socialno varstvenih storitev povezuje s pristojnimi organi, organizacijami in nevladnimi organizacijami. Povezovanje poteka na podlagi skupnostnega pristopa in protokolov sodelovanja, ki jih pripravijo pristojna ministrstva.

Center za socialno delo lahko opravlja tudi druge storitve in naloge, če je to potrebno zaradi odpravljanja socialnih stisk in težav v posameznem okolju.

Center za socialno delo je učna baza za prakso študentov socialnega dela.

98. člen

Iz proračuna Republike Slovenije se financirajo:

- dejavnosti, potrebne za delovanje in razvoj sistema socialnega varstva iz 6. člena tega zakona;
- socialna preventiva;
- prva socialna pomoč;
- pomoč družini za dom;

- izvrševanje javnih pooblastil;
- institucionalno varstvo iz 16. člena tega zakona, razen stroškov storitev v zavodih za odrasle, kadar je upravičenec oziroma drug zavezanec delno ali v celoti oproščen plačila;
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji;
- krizna namestitvev;
- interventna služba;
- investicije v socialno varstvene zavode;
- skupne naloge socialnega varstva iz programa, ki ga vsako leto določi državni zbor;
- naloge socialne zbornice iz drugega odstavka 77. člena tega zakona;
- osebna pomoč;
- naloge, ki jih skupnosti iz 68.a člena tega zakona opravljajo kot javno pooblastilo;
- javni socialnovarstveni programi, razvojni in eksperimentalni socialnovarstveni programi, pomembni za državo in sodelovanje z nevladnimi organizacijami.

Ne glede na določbe tega zakona se iz proračuna Republike Slovenije financirajo tudi stroški storitev v zavodih za odrasle, če upravičenec pred prijavo stalnega prebivališča na podlagi dokončne odločbe upravne enote, izdane v postopku ugotavljanja stalnega prebivališča skladno z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča, na naslovu nastanitvenega centra ali na naslovu zavoda, v katerem je nastanjen, v Republiki Sloveniji ni imel prijavljenega stalnega prebivališča.

100. člen

Upravičenci in drugi zavezanci so dolžni plačati vse po tem zakonu opravljene storitve, razen storitev socialne preventive, prve socialne pomoči in institucionalnega varstva v socialno varstvenih zavodih za usposabljanje, ki so za vse upravičence brezplačne.

Prejemniki trajne denarne socialne pomoči in prejemniki nadomestila za invalidnost po zakonu o družbenem varstvu odraslih telesno in duševno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83) so oproščeni plačila vseh storitev razen storitev institucionalnega varstva po prvem odstavku 16. člena tega zakona.

Vlada Republike Slovenije predpiše merila, po katerih se za upravičence in druge zavezance delno ali v celoti določajo oprostitev pri plačilu storitev.

Na zahtevo upravičenca do socialno varstvene storitve odloči o delni ali celotni oprostitvi plačila storitve center za socialno delo, v skladu z merili iz prejšnjega odstavka.

Center za socialno delo lahko upravičencu oziroma zavezancu določi višjo oprostitev, kot bi jo določil po merilih iz tretjega odstavka tega člena, če upravičenec storitev nujno potrebuje in bi prišlo do ogrožanja njegovega zdravja ali življenja, če mu storitev ne bi bila omogočena, ali če to narekujejo posebne socialne razmere ali iz drugih pomembnih razlogov v korist upravičenca oziroma zavezanca.

V primeru vložitve zahteve za oprostitev plačila storitve center za socialno delo o oprostitvi plačila in določitvi prispevka upravičenca in zavezanca oziroma občine k plačilu oziroma doplačilu storitve odloči za obdobje od dneva začetka izvajanja storitve dalje, v primeru sprememb med izvajanjem storitve pa s prvim dnevom naslednjega meseca po dnevu nastanka spremembe.

Stroške v zvezi s storitvami iz 18. člena tega zakona krije podjetje, zavod ter druga organizacija, ki te storitve zagotavlja.

Center za socialno delo lahko za upravičenca do institucionalnega varstva določi oprostitev po merilih iz tretjega odstavka tega člena tudi v primeru, ko je bila upravičencem zagotovljena nadomestna oblika bivanja in oskrbe izven mreže javne službe.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Vlada Republike Slovenije predlaga, da se zakon obravnava po skrajšanem postopku v skladu s 142. členom Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 80/13 in 38/17), saj gre za nujno uskladitev zakona s pravom Evropske unije.

Republika Slovenija bi morala Direktivo 2012/29/EU v slovenski pravni red implementirati do 16. novembra 2015. Stališče ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bilo, da je pomoč in podpora žrtvam kaznivih dejanj že ustrezno urejena v slovenskem pravnem redu v okviru storitve prva socialna pomoč in v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini. Iz obrazloženega mnenja Evropske komisije, iz novembra 2018 izhaja, da obstoječa zakonodaja ne zagotavlja ustrezne in dostopne podpore vsem žrtvam kaznivih dejanj, kot to izhaja iz Direktive 2012/29/EU. Evropska komisija je Sloveniji določila nov rok za implementacijo Direktive 2012/29/EU, in sicer 9. april 2019. Zato, da bo v določenem roku sprejet predlog zakona in s tem ustrezno prenesena Direktiva 2012/29/EU, predlagamo skrajšani postopek, saj gre za uskladitev slovenske zakonodaje s pravom Evropske Unije.

VI. PRILOGE

- **Pravilnik o spremembah in dopolnitvah Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev**